

Stan i perspektywy rozwoju urządzeń melioracji wodnych na Mazowszu

**Konferencja otwierająca
Projekt „Kampinoskie Bagna”**

24-25 03 2014 r.

Izabelin

K.Ostrowski

Dotychczas pojęcie melioracji wiązano głównie z technicznym regulowaniem obiegu wody i identyfikowano je z takimi robotami jak:

- osuszanie rowami,**

K.Ostrowski

Dotychczas pojęcie melioracji wiązano głównie z technicznym regulowaniem obiegu wody i identyfikowano je z takimi robotami jak:

- drenowanie,

K.Ostrowski

Dotychczas pojęcie melioracji wiązano głównie z technicznym regulowaniem obiegu wody i identyfikowano je z takimi robotami jak:

- nawadnianie,

Ostromecki charakteryzuje melioracje w sposób następujący:

„Melioracje rolne powinny stanowić zespół zabiegów organizacyjno-gospodarczych, technicznych i agrotechnicznych, których zadaniem jest wytworzenie na danym obiekcie rolnym trwałej podstawy do podnoszenia żyzności gleby i powiększenia produkcji rolnej”.

K.Ostrowski

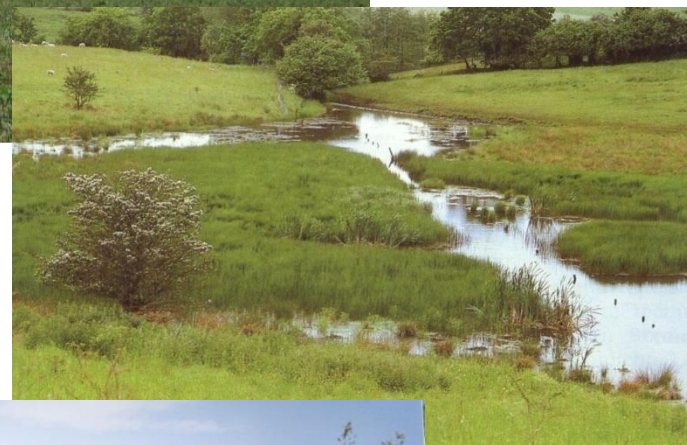
Nowoczesne melioracje w krajach o wysokim poziomie rolnictwa są całościowymi (kompleksowymi) projektami, za pomocą których obszary wiejskie są chronione, ulepszone, rozwijane i kształtowane.

Ujmują one i rozwiązują łącznie cele zarówno rolnicze, jak i dotyczące ochrony przyrody i krajobrazu.

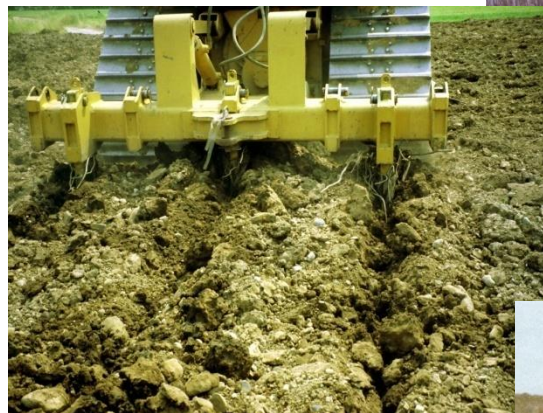
Ostatecznie zmierzają do tworzenia podstaw poprawy efektywności pracy, warunków życia na wsi i rozwoju terenów wiejskich.

K.Ostrowski

W pojęciu melioracji kompleksowych mieszczą się również takie działania jak: ochrona od powodzi, budowa dróg rolniczych i stawów rybnych, wykorzystanie ścieków w rolnictwie, zagospodarowanie zmeliorowanych użytków zielonych, ochrona przed erozją, agromelioracje, fitomelioracje oraz rekultywacje terenów zdewastowanych

Zwiększenie powierzchni zalesionej i zadrzewionej, ochrona przeciwoerozyjna gleb, racjonalna eksploatacja systemów melioracyjnych, zwłaszcza prowadzenie nawodnień z regulowanym odpływem, zwiększa retencyjność gleb i sprzyja efektywniejszemu wykorzystywaniu opadów atmosferycznych, zmniejszając niepożądany odpływ wody z agroekosystemu.

Melioracje dają pozytywne efekty gospodarcze i ekologiczne.

W wyniku melioracji odwadniających uzyskuje się wzrost plonów roślin w od 5-15 jednostek zbożowych z hektara, a melioracje nawadniające dają możliwość uzyskania zwyczajki plonu rzędu 10-25 jednostek zbożowych z hektara.

Nawet w latach ekstremalnych klęsk żywiołowych, np. suszy 1992 r., czy nadmiaru wody w 1997 i 2001 r., straty w produkcji rolniczej były zdecydowanie mniejsze na zmeliorowanych użytkach rolnych.

Stan ewidencyjny

Wyszczególnienie /wg RRW-10/		j.m.	na 31.12.2013 r.
1.	Cieki naturalne ogółem	km	7 562
	w tym uregulowane	km	5 177
2.	Kanały	km	392
3.	Wały przeciwpowodziowe	km	666
	obszar chroniony	ha	116 527
4.	Stacje pomp	szt.	24
5.	Jeziora	szt.	9
6.	Zbiorniki	szt.	14

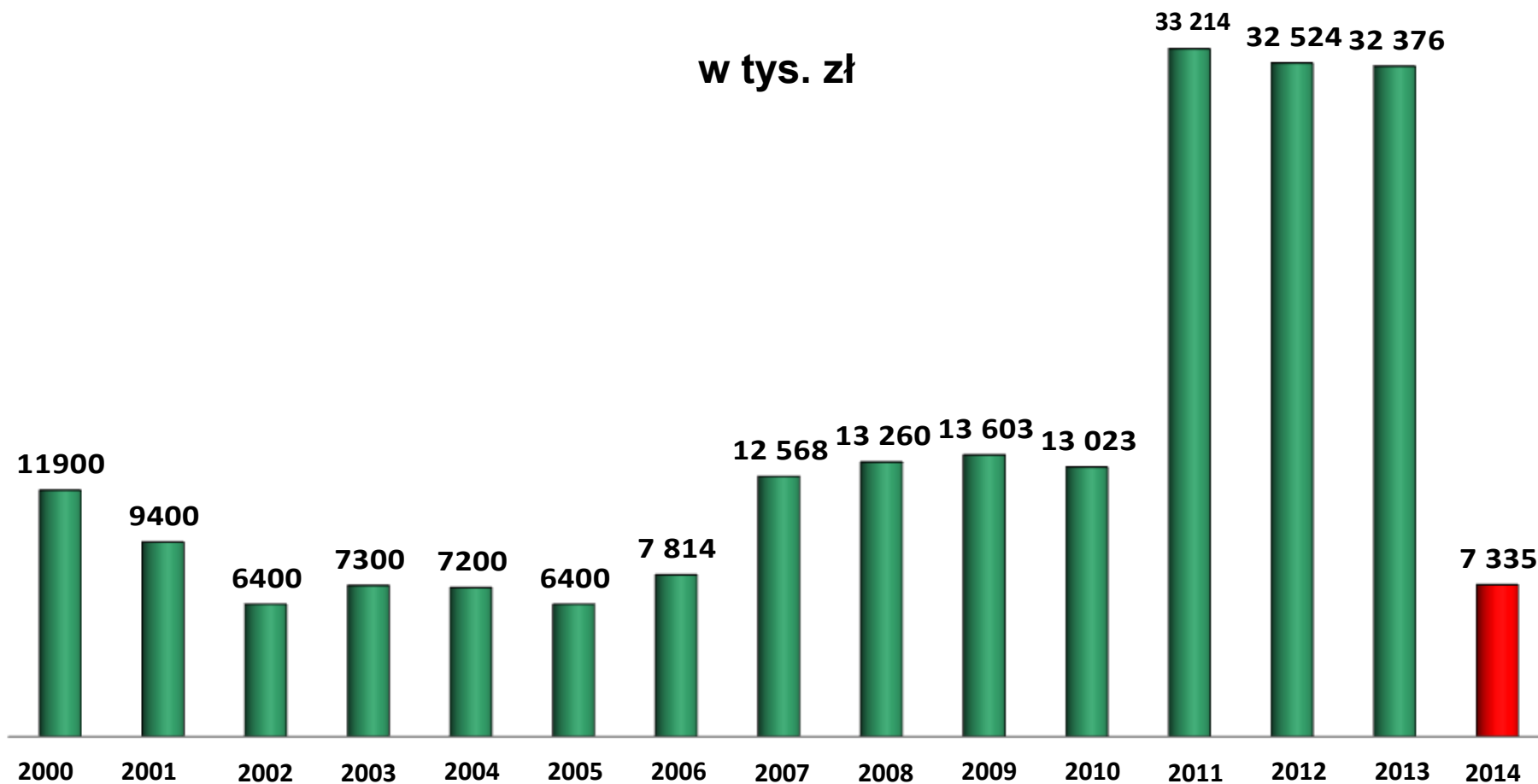
Ewidencja wód i urządzeń melioracji wodnych szczegółowych

Typ/rodzaj urządzenia /wg RRW-10/		j.m.	Stan na 31.12.2013 r.	Objęte utrzyma niem	%
1.	Obszar zmeliorowany	ha	777 422	465 700	60,0
	w tym grunty orne	ha	564 184	364 361	64,5
	w tym trwałe użytki zielone	ha	231 238	112 338	48,6
	w tym obszar zdrenowany	ha	539 928	325 784	60,3
2.	Rowy	km	30 062	13 286	44,2
Łączna wartość wykonanych prac			24 713 000 zł		
z tego w ramach spółek wodnych			ogółem	19 461 000 zł	
			ze składek	11 837 000 zł	
			świadcz.rzeczowe	2 351 000 zł	
			z dotacji SP	5 498 000zł	

Utrzymanie wód i urządzeń melioracji podstawowych

Dotacja budżetu państwa i rezerwa celowa

w tys. zł

Utrzymanie wód i urządzeń melioracji podstawowych

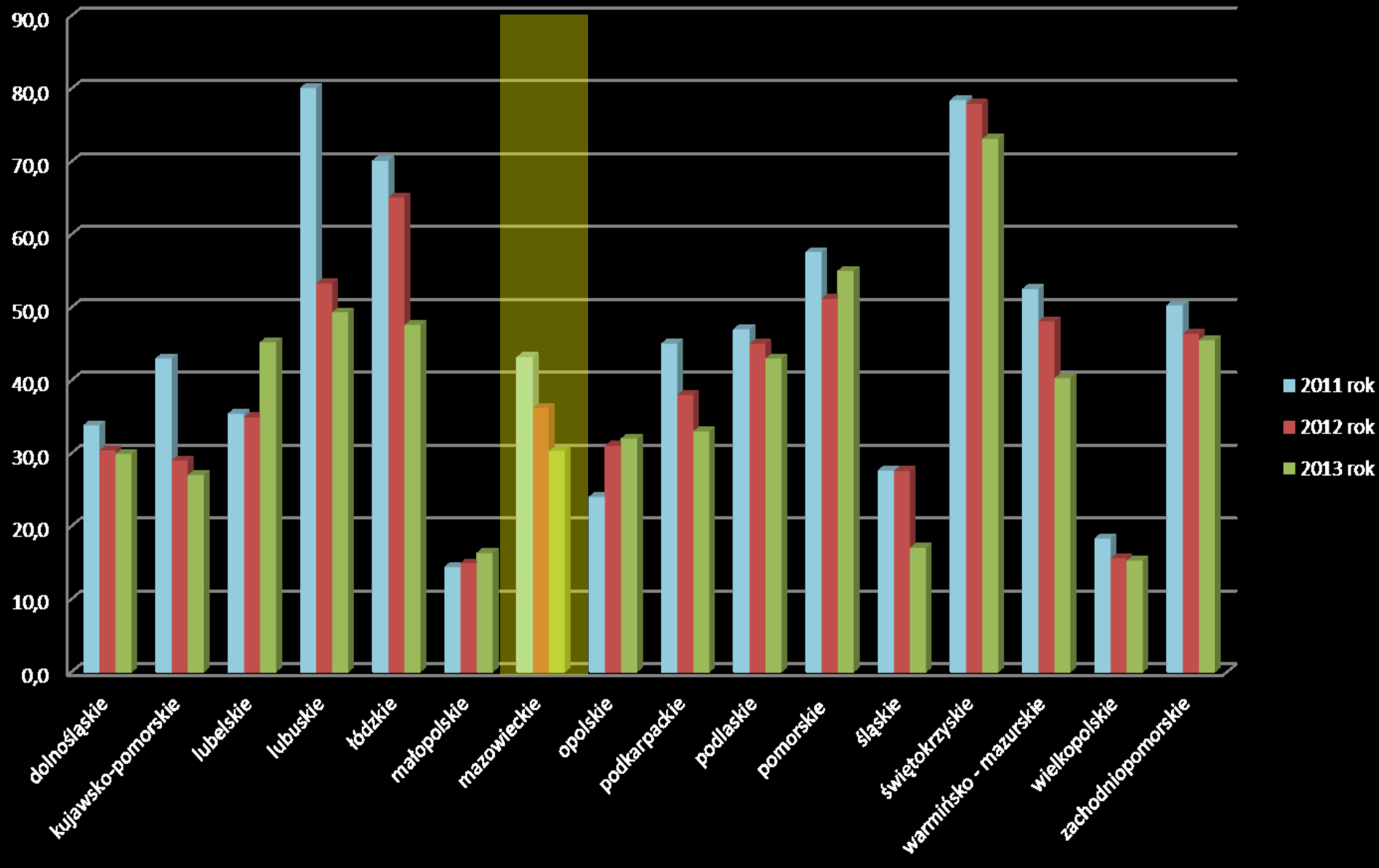
Lp.	Typ/rodzaj urządzenia	Rok					
		2011		2012		2013	
		Stan ilościowy na 01.01.2011r.	Wartość zrealizowanych prac utrzymaniowych [tys.zł]	Stan ilościowy na 01.01.2012r.	Wartość zrealizowanych prac utrzymaniowych [tys.zł]	Stan ilościowy na 01.01.2013r.	Wartość zrealizowanych prac utrzymaniowych [tys.zł]
I.	1 ciekі naturalne ogółem	6 769	24 385	7 046	25 452	7 534	24 655
	w tym ciekі uregulowane	4 431	21 218	4 707	21 791	5 184	22 869
	2 Kanały	1 168	4 506	893	2 339	397	1 786
	3 Wały przeciwpowodziowe	669	4 555	669	4 917	669	4 675
	4 Stacje pomp	25	4 708	25	3 434	25	3 963
	5 Zbiorniki retencyjne	12	848	14	1 339	15	1 165
II.	1 Ciekі nieuregulowane	2 338	3 167	2 339	3 661	2 350	3 119
OGÓŁEM		x	39 002	x	37 481	x	37 939

Utrzymanie wód i urządzeń melioracji podstawowych w 2013r.

- 3 963 tys. zł wydatkowanych zostało na utrzymanie i eksploatację 24 szt. stacji pomp
- 4 002 tys. zł przeznaczono na konserwację 737 km wałów przeciwpowodziowych
- 22 932 tys. zł wydatkowano na konserwację 3 509 km rzek
- 1 241 tys. zł na konserwację 227 km kanałów

Realizacja prac w zakresie utrzymania i konserwacji urządzeń melioracji podstawowych w oparciu o przyznane środki finansowe (%)

Utrzymanie wód i urządzeń melioracji podstawowych

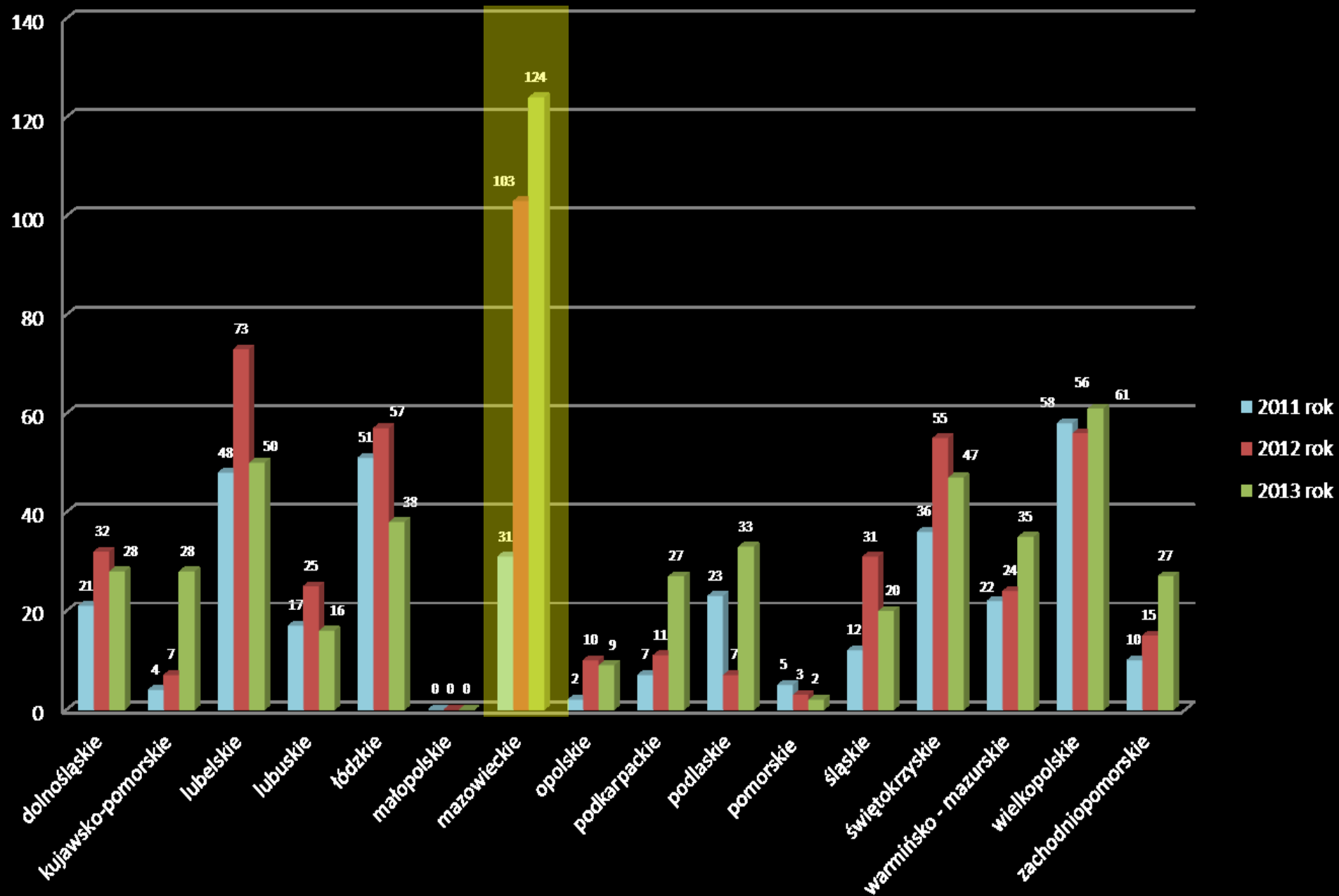
- decyzje RDOŚ ustalające warunki prowadzenia prac
38 szt.

- decyzje/postanowienia RDOŚ zezwalające na odstępstwo od zakazów wynikających z ustawy
86 szt.

- decyzje/postanowienia RDOŚ zezwalające na odstępstwo od zakazów wynikających z ustawy
1 074 szt.

Utrzymanie wód i urządzeń wodnych podstawowych - uzgodnienia z RDOŚ

Potrzeby w zakresie utrzymania i konserwacji urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz ich realizacja w oparciu o przyznane środki finansowe

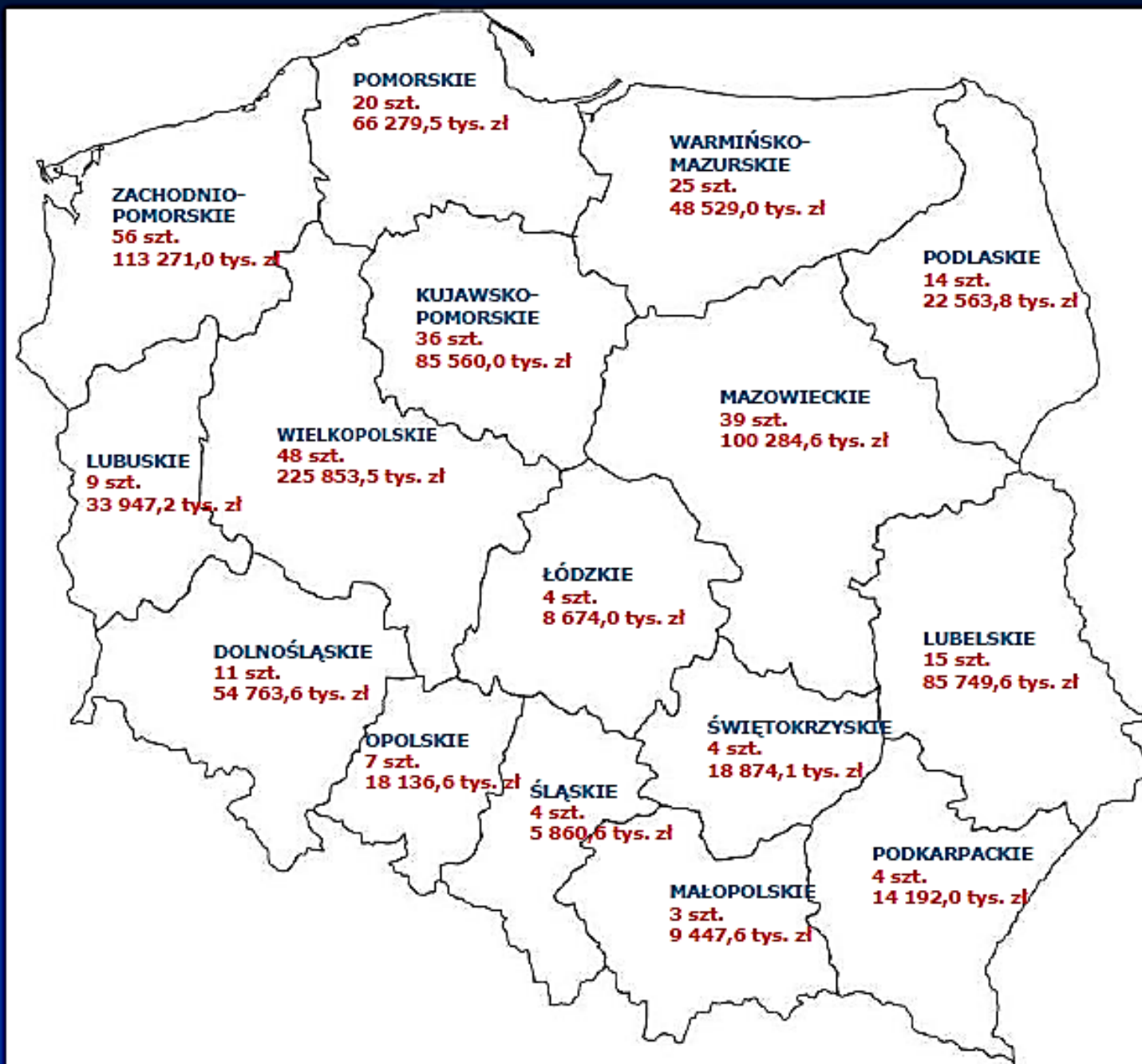
	2011 rok			2012 rok			2013 rok		
województwo	Potrzeby finansowe [tys. zł]	Przyznane środki finansowe [tys. zł]	%	Potrzeby finansowe [tys. zł]	Przyznane środki finansowe [tys. zł]	%	Potrzeby finansowe [tys. zł]	Przyznane środki finansowe [tys. zł]	%
dolnośląskie	83 700,0	28 300,0	33,8	91 900,0	27 900,0	30,4	94 900,0	28 400,0	29,9
kujawsko-pomorskie	30 930,0	13 437,0	43,0	45 400,0	13 068,0	29,0	45 400,0	12 475,0	27,0
lubelskie	56 000,0	19 845,0	35,4	54 985,0	19 190,0	34,9	42 636,0	19 273,0	45,2
lubuskie	30 000,0	24 022,0	80,1	44 400,0	23 656,0	53,3	47 473,7	23 418,0	49,3
łódzkie	24 185,4	16 955,8	70,1	20 448,7	13 314,7	65,1	25 965,4	12 349,0	47,6
małopolskie	89 659,0	12 948,0	14,4	85 431,0	12 758,0	14,9	88 804,0	14 475,0	16,3
mazowieckie	76 936,0	33 211,0	43,2	89 791,0	32 524,0	36,2	108 801,0	32 976,1	30,3
opolskie	48 863,0	11 960,0	24,0	37 130,0	11 490,0	31,0	36 927,0	11 754,0	32,0
podkarpackie	35 000,0	15 623,0	45,0	40 000,0	15 219,0	38,0	43 000,0	14 336,0	33,0
podlaskie	32 237,0	15 291,0	47,0	32 297,0	14 945,0	45,0	32 358,0	13 897,0	43,0
pomorskie	55 354,5	31 888,0	57,6	58 610,9	30 016,7	51,2	54 518,6	29 968,8	55,0
śląskie	31 097,0	8 586,6	27,6	32 000,0	8 828,6	27,6	41 690,0	7 098,7	17,0
świętokrzyskie	14 751,0	11 568,0	78,4	14 348,0	11 180,0	77,9	13 198,0	9 651,0	73,1
warmińsko-mazurskie	22 565,0	11 851,0	52,5	24 823,0	11 930,0	48,1	24 605,0	9 911,0	40,3
wielkopolskie	199 937,0	36 588,0	18,3	200 567,0	31 288,0	15,6	164 124,0	25 111,0	15,3
zachodnio-pomorskie	70 000,0	35 196,0	50,3	70 000,0	32 460,0	46,4	70 000,0	31 854,0	45,5
OGÓŁEM	901 214,9	327 270,4	36,3	942 131,6	309 768,0	32,9	934 400,7	296 947,6	31,8

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

- Zrealizowane operacje –
39 szt.
- Wartość zrealizowanych operacji –
100 285 tys.zł
- Liczba decyzji „środowiskowych”
wydanych przez RDOŚ -
23 szt.
- Liczba decyzji „środowiskowych”
wydanych przez wójtów-
16 szt.
- Liczba decyzji RDOŚ ustalających
warunki prowadzenia robót-
23 szt.
- Liczba decyzji/postanowień RDOŚ
o odstępstwach od zakazów-
1 szt.

Zadania inwestycyjne zakończone

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

- Operacje realizowane –
24 szt.
- Wartość realizowanych operacji –
100 141 tys.zł
- Liczba decyzji „środowiskowych”
wydanych przez RDOŚ -
22 szt.
- Liczba decyzji „środowiskowych”
wydanych przez wójtów-
2 szt.
- Liczba decyzji RDOŚ ustalających
warunki prowadzenia robót-
16 szt.
- Liczba decyzji/postanowień RDOŚ
o odstępstwach od zakazów-
7 szt.

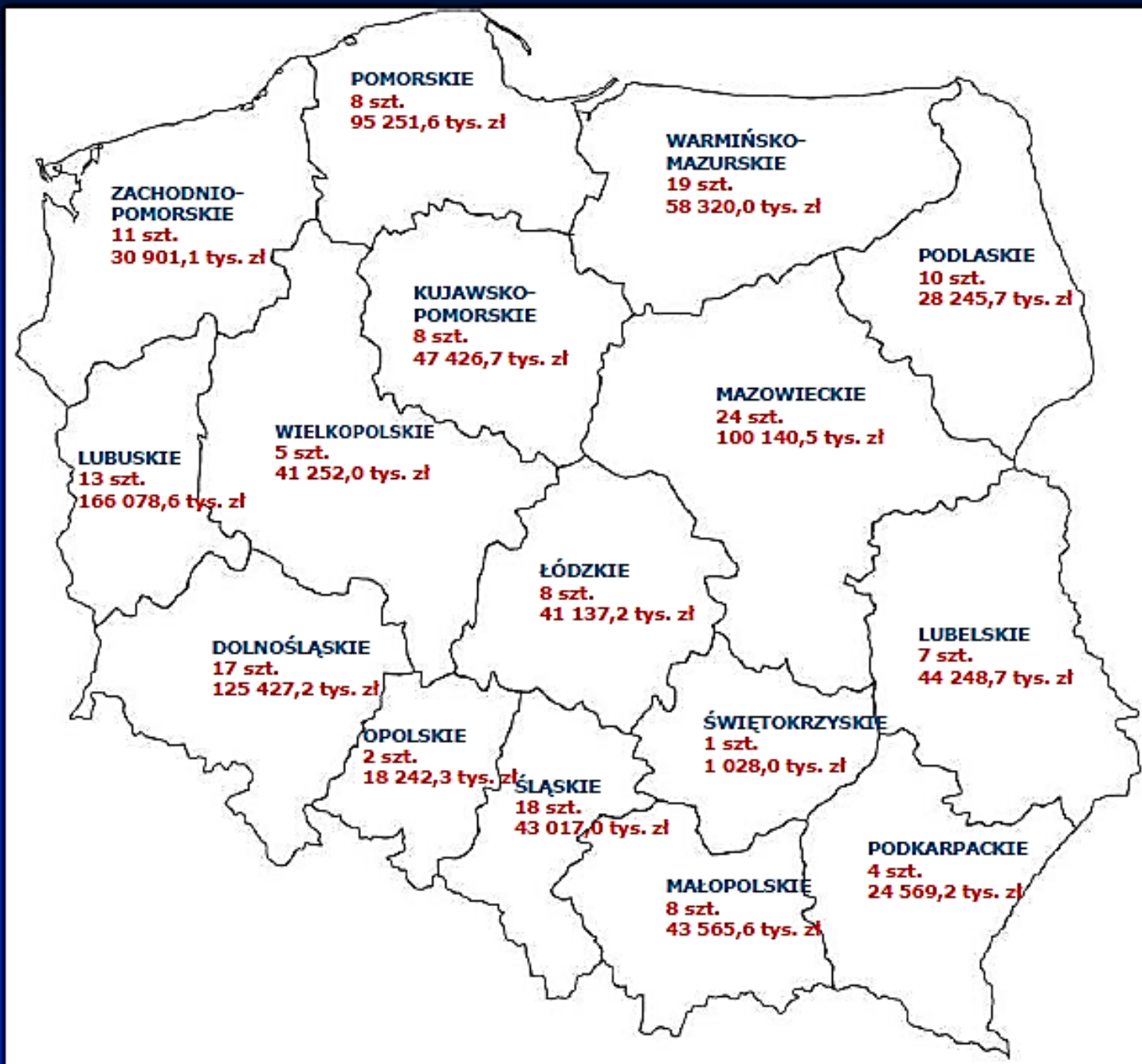
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich w 2013

**W 2013 roku wydatkowano:
23 573 tys. zł z tego:**

- **14 611 tys. zł z budżetu środków UE**
- **8 962 tys. zł z rezerwy budżetu państwa**

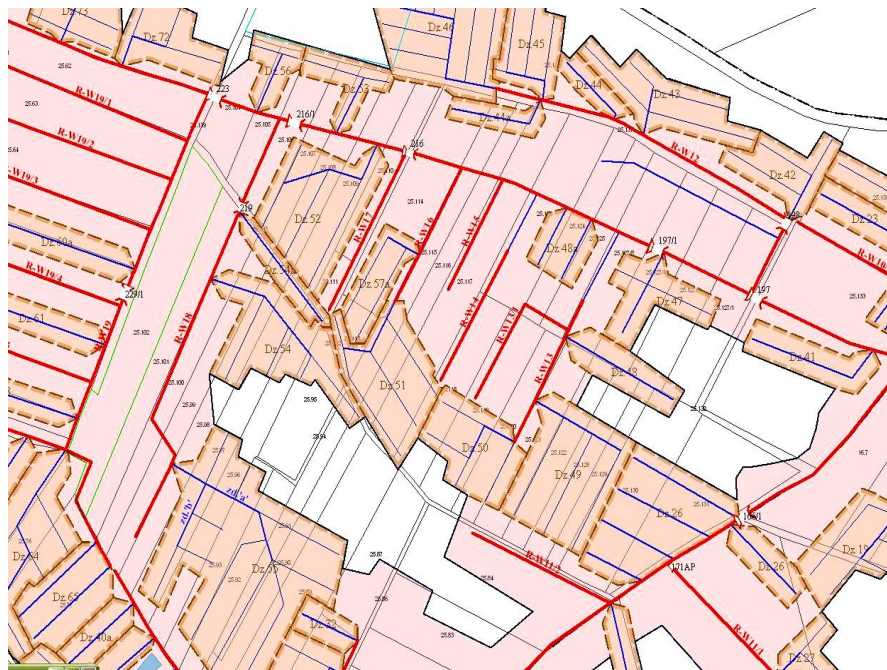

Zadania inwestycyjne w trakcie realizacji

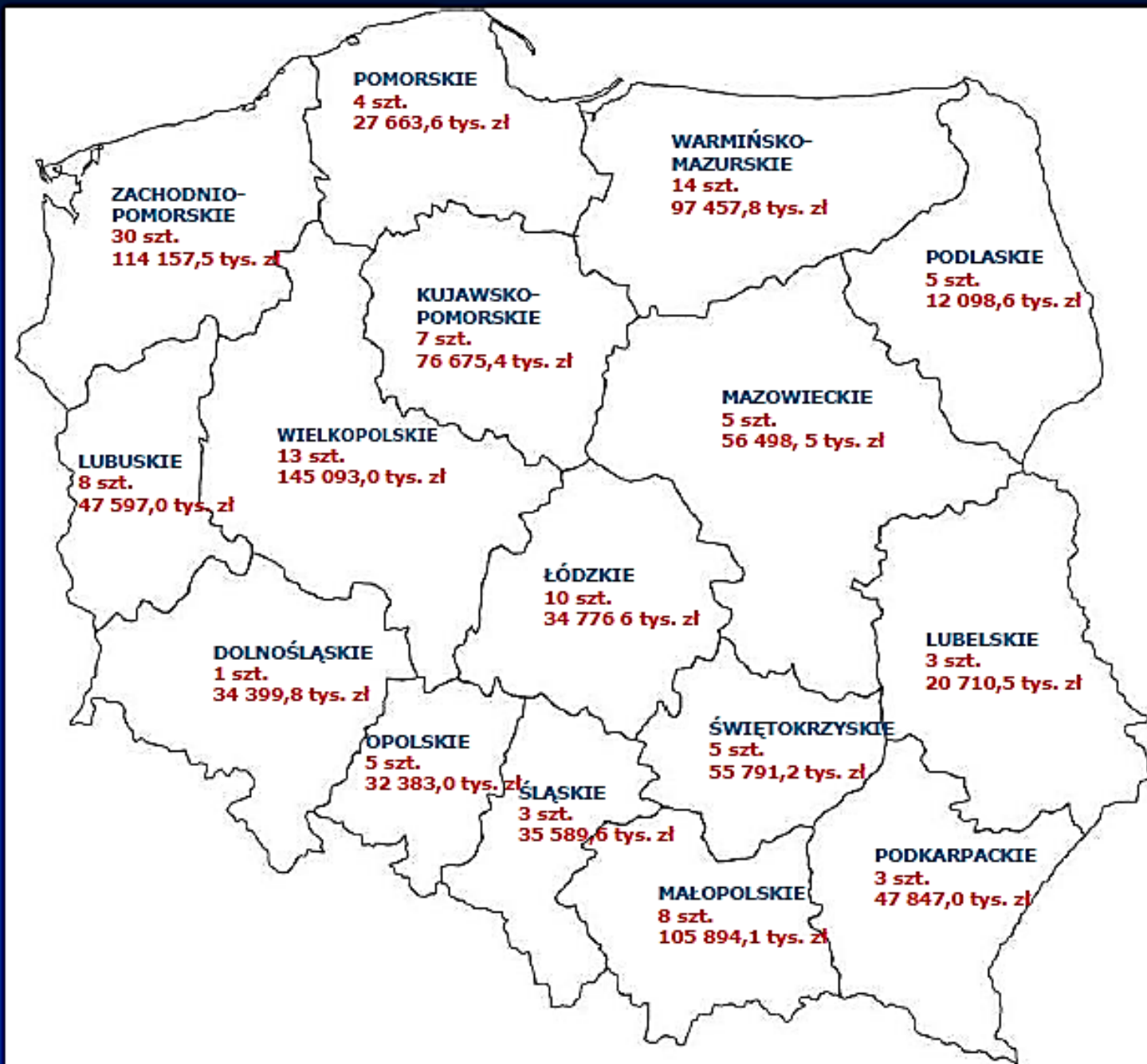

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

- Operacje planowane –
5 szt.
- Wartość planowanych operacji –
56 498 tys.zł
- Liczba decyzji „środowiskowych”
wydanych przez RDOŚ -
5 szt.
- Liczba decyzji RDOŚ ustalających
warunki prowadzenia robót-
3 szt.
- Liczba decyzji/postanowień RDOŚ
o odstępstwach od zakazów-
3 szt.

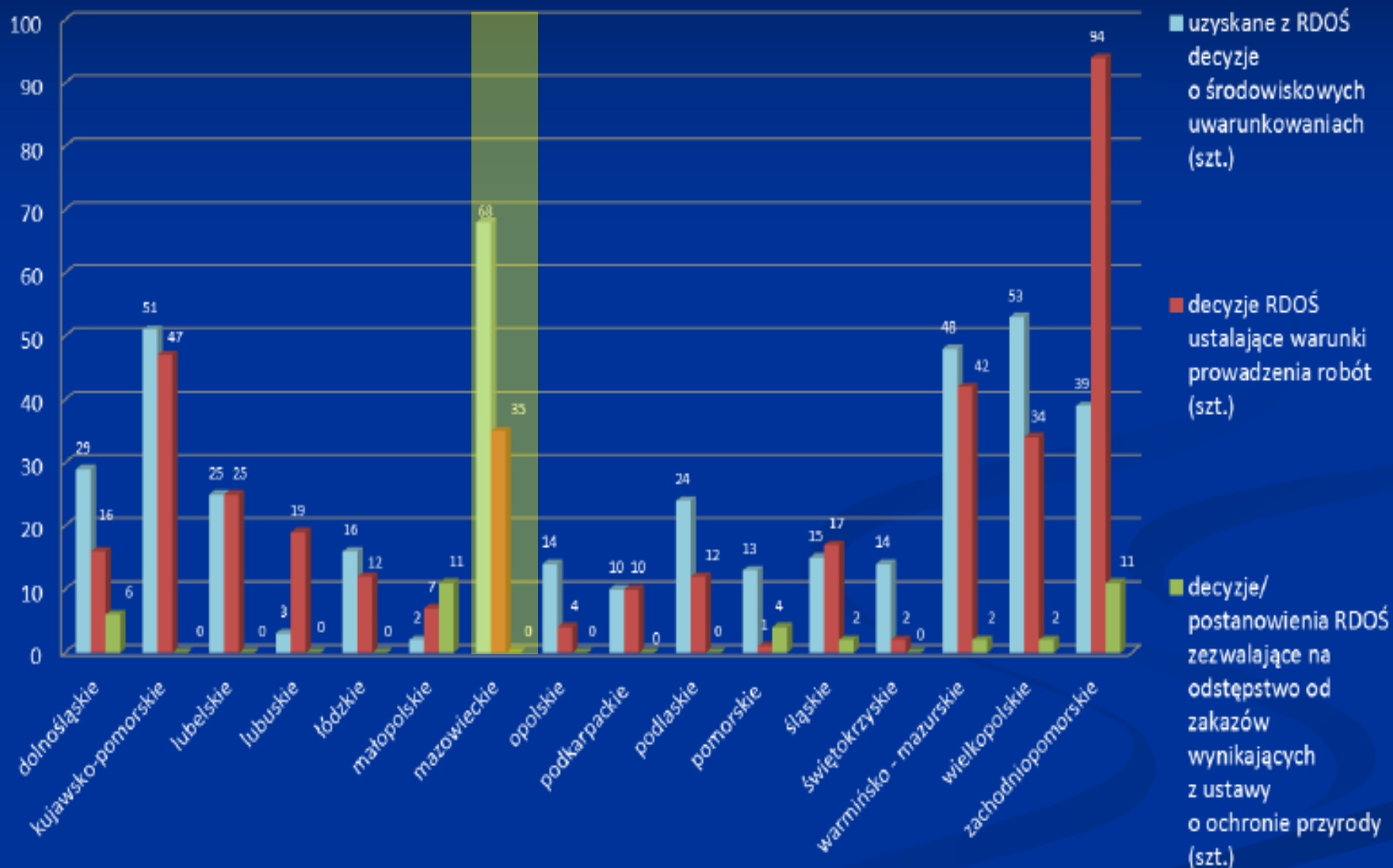

Zadania inwestycyjne planowane do realizacji

PROW 2007-2013

Uzyskane decyzje RDOŚ

Usuwanie skutków powodzi

**W 2013 r. na ten cel
uzyskano:**

- **24 386 tys. zł
rezerwy celowej b.p**
- **4 500 tys. zł
WFOŚiGW**

Co pozwoliło wykonać

- **21 zadań**

S.Maciejewski

Usuwanie skutków powodzi

**Działania z tego zakresu
polegały na:**

- **likwidacji przecieków wałów przeciwpowodziowych**
- **rozbudowie i przebudowie wałów,**
- **przebudowie śluz wałowych,**
- **remontach kanałów,**
- **remontach ław przywałowych,**
- **remoncie jazów i pompowni,**
- **doposażeniu magazynu przeciwpowodziowego**
- **przygotowaniu dokumentacji technicznych**

S. Maciejewski

Usuwanie skutków powodzi w 2014 r.

Planowana kwota to 7 000 000 zł,
przeznaczona na:

- uszczelnienie i wzmocnienie korpusu wału i podłoża
- uzupełnienie wyrw, wykonanie podwodnego narzutu kamiennego
- uzupełnienie i wyprofilowanie skarp i dna cieku, oszczyszczenie przepustów
- remont istniejącego progu betonowego
- remonty ław przywałowych,
- przygotowanie dokumentacji technicznych

S.Maciejewski

Urządzenia wymagające odbudowy lub modernizacji

Typ/rodzaj urządzenia /wg RRW-10/		j.m.	Stan na 31.12.2013 r.
1.	Powierzchnia użytków, na której urządzenia wymagają odbudowy lub modernizacji	ha	93 259
	w tym grunty orne	ha	31 297
	użytki zielone	ha	61 962
2.	Urządzenia melioracji wodnych podstawowych wymagające odbudowy i modernizacji		
	na ciekach naturalnych	km	1 995
	kanały	km	76
	wały przeciwpowodziowe	km	271
	stacje pomp	Szt.	4

Działania melioracyjne powinny uwzględniać warunki równowagi ekologicznej danego obszaru dla zapewnienia ochrony środowiska przyrodniczego w zakresie gospodarki wodnej

Prawidłowo przeprowadzone zabiegi melioracyjne obok rozwiązań technicznych powinny dawać wskazówki do sposobu gospodarowania wodą w zlewni.

Powszechność i coroczna powtarzalność zabiegów rolniczych ma olbrzymi wpływ na obieg wody, własności gleby i jej żyzność. Skuteczność zabiegów rolniczych i leśnych będzie jednak tylko wtedy pełna, gdy wprowadzane będą jako zespół w połączeniu z zabiegami technicznymi.

Chodzi o to aby obiektu meliorowanego nie rozpatrywać bez powiązania z otaczającą przyrodniczą i gospodarczą całością.

Najczęściej za pomocą urządzeń melioracyjnych wpływamy na obieg wody i powietrza w glebie, ponadto oddziałują one na stosunki cieplne i obieg związków pokarmowych.

Kierowanie tymi obiegami nie tylko podnosi żyzność gleby, ale może wpływać na przebieg procesów glebowych i w rezultacie stać się czynnikiem kształtującym glebę.

Biorąc pod uwagę potrzeby środowiska przyrodniczego należy dążyć do pozostawienia możliwie dużej ilości zróżnicowanych, nie zagospodarowanych rolniczo enklaw, które stanowić będą ostoję naturalnej flory i fauny.

Regulacja stosunków powietrzno-wodnych w glebie, pozwalająca na inne niż dotychczas zagospodarowanie terenu poprzez wprowadzenie nowych płodozmianów, może spowodować istotne zmiany w krajobrazie, faunie i florze meliorowanego obszaru. Również wykonanie zbiorników, stawów, kanałów, regulacji rzek, itp. wpływa na przekształcenie środowiska przyrodniczego.

Wcześniej nie przywiązywano większej uwagi do wpływu prac melioracyjnych na zmiany w krajobrazie. Wyprostowane rzeki, długie jednostajne rowy i kanały, budowle betonowe, długie wypiętrzone ponad teren obwałowania przeciwpowodziowe oraz linie dróg w wielu wypadkach szpecą krajobraz. Nadanie przestrzeni zmeliorowanej bardziej naturalnego wyglądu jest zgodne z zasadami prawidłowego kształtowania środowiska przyrodniczego.

Dziękuję za uwagę

www.wzmiuw.waw.pl

